



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 455/2022-41

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného FELŠÖCI & Partners, s. r. o., Bajkalská 31, Bratislava, proti príkazu Okresného súdu Bratislava I na vykonanie domovej prehliadky č. k. 9Tp/32/2021-2-V-OSBAI z 19. mája 2021 a postupu Úradu inšpekčnej služby Policajného zboru, odboru boja proti korupcii a organizovanej kriminalite pri domovej prehliadke 21. mája 2021 a pri zaistení vecí pri domovej prehliadke 21. mája 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Príkazom na domovú prehliadku Okresného súdu Bratislava I č. k. 9Tp/32/2021-2-V-OSBAI z 19. mája 2021 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na nedotknuteľnosť obydlia podľa čl. 21 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 12 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Príkaz na domovú prehliadku Okresného súdu Bratislava I č. k. 9Tp/32/2021-2-V-OSBAI z 19. mája 2021 **z r u š u j e**.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie **2 000 eur**, ktoré **j e** Okresný súd Bratislava I **p o v i n n ý** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Ústavnú sťažnosť voči postupu Úradu inšpekčnej služby Policajného zboru, odboru boja proti korupcii a organizovanej kriminalite pri domovej prehliadke 21. mája 2021 a pri zaistení vecí pri domovej prehliadke 21. mája 2021 **o d m i e t a**.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.
6. Okresný súd Bratislava I **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **460,90 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 21. júla 2021 domáha vyslovenia porušenia (i) základných práv na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), na nedotknuteľnosť obydlia podľa čl. 21 ods. 1, 2 a 3 ústavy a čl. 12 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) príkazom na vykonanie domovej prehliadky, (ii) základných práv na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy, na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy, vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, na nedotknuteľnosť obydlia podľa čl. 21 ods. 1, 2 a 3 ústavy a čl. 12 ods. 1 a 2 listiny a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru postupom vyšetrovateľa pri domovej prehliadke 21. mája 2021 a (iii) základných práv vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, na nedotknuteľnosť obydlia podľa čl. 21 ods. 1, 2 a 3 ústavy a čl. 12 ods. 1 a 2 listiny a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru postupom vyšetrovateľa pri zaistení vecí pri domovej prehliadke 21. mája 2021. Sťažovateľ žiada zrušiť príkaz na vykonanie domovej prehliadky, zakázať úradu inšpekčnej služby ďalej porušovať jeho práva s tým, že bude obnovený stav pred porušením jeho práv vrátením vecí zaistených pri domovej prehliadke. Napokon od okresného súdu a od úradu inšpekčnej služby žiada finančné zadosťučinenie po 10 000 eur.

II.

2. Uznesením z 20. apríla 2021 vyšetrovateľ úradu inšpekčnej služby začal trestné stíhanie pre prečin zneužívania právomocí verejného činiteľa v súbehu s prečinom ohrozenia dôvernej a vyhradenej skutočnosti. V tomto trestnom konaní na návrh prokurátora okresný súd ústavnou sťažnosťou namietaným príkazom z 19. mája 2021 nariadil vykonať prehliadku bytu sťažovateľa pre podozrenie, že sa tam môžu nachádzať pre trestné stíhanie dôležité elektronické zariadenia, listiny a iné bližšie nestotožnené veci o trestnej činnosti, ktorá spočívala v tom, že sťažovateľ ako [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] mal podozrivému [REDAKOVANÉ] prezradiť, že je vyšetrovaný a odpočúvaný v súvislosti s plánovaním vraždy vyšetrovateľa. Okresný súd príkaz odôvodnil tým, že dokazovaním sa podarilo zistiť, že sťažovateľ je podozrivý z poskytnutia informácie podozrivému [REDAKOVANÉ] o vyšetovaní. V tejto súvislosti odkázal na to, že po začatí trestného stíhania došlo k vypočutiu svedkov [REDAKOVANÉ].

3. Z výpovede svedka [REDAKOVANÉ] ku konaniu sťažovateľa vyplynulo, že na podnet [REDAKOVANÉ] sa s ním telefonicky skontaktoval a sťažovateľ mu telefonicky a aj na stretnutí uviedol, že proti [REDAKOVANÉ] je začaté trestné stíhanie a že boli na neho nasadené ITP, a tieto informácie [REDAKOVANÉ] následne oznámil [REDAKOVANÉ]. Okrem toho [REDAKOVANÉ] uviedol, že mu [REDAKOVANÉ] vtedy zástupca úradu zvláštnych policajných činností, povedal, že na [REDAKOVANÉ] a ďalšie osoby boli nasadené ITP, a do ruky mu dal lístok s piatimi menami, na ktorých boli nasadené ITP, no zapamätal si len meno [REDAKOVANÉ]. Z výpovede svedka [REDAKOVANÉ] vo vzťahu ku konaniu sťažovateľa vyplynulo, že svedok [REDAKOVANÉ] sa mal vyjadriť tak, že sťažovateľ svedkovi [REDAKOVANÉ] povedal, že celá vec je hlúposť a nič z toho nebude. Okrem toho svedok [REDAKOVANÉ] uviedol, že ho [REDAKOVANÉ] telefonicky skontaktoval so svedkom [REDAKOVANÉ].

ktorý mu v telefonáte povedal o jeho odpočúvaní. Z výsluchov svedkov [REDACTED] a [REDACTED] nevyplývali žiadne skutočnosti ku konaniu sťažovateľa.

4. Trestné stíhanie vo veci obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy v štádiu prípravy, z ktorej bol podozrivý [REDACTED] bolo začaté 6. augusta 2020. Trestná vec bola uznesením z 3. februára 2021 zastavená podľa § 215 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, pretože skutok sa nestal.

5. Na základe príkazu okresného súdu následne vyšetrovateľ ústavnou sťažnosťou namietaným postupom 21. mája 2021 od 5.13 h do 10.52 h vykonal prehliadku bytu sťažovateľa. Na výzvy policajtov pred bytom sťažovateľa nikto nereagoval, so sťažovateľom sa nepodarilo spojiť ani telefonicky, a preto bolo prikročené k otvoreniu dverí. Výkon prehliadky bol prerušený o 5.37 h na opätovné kontaktovanie sťažovateľa, no vyšetrovateľ sa s ním skontaktoval až o 7.08 h a sťažovateľ mu povedal, že je v zahraničí a že do bytu pošle syna. Následne o 7.28 h prišiel do bytu syn sťažovateľa. Prehliadka ďalej pokračovala od 7.34 h. O 7.55 h sa do bytu dostavila synom sťažovateľa splnomocnená advokátka, ktorú o 9.05 h vystriedal iný advokát. Pri domovej prehliadke boli odňaté rôzne listiny, dátové nosiče, mobilné telefóny a zbrane.

6. V ten istý deň, 21. mája 2021, bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie za zločin zneužívania právomoci verejného činiteľa a prečin ohrozenia dôvernej a vyhradenej skutočnosti, ktoré mu bolo doručené pri výsluchu 24. mája 2021. Sťažovateľ proti tomu podal sťažnosť, na ktorú generálna prokuratúra uznesením z 11. júna 2021, ktoré bolo sťažovateľovi doručené 16. júna 2021, uznesenie o vznesení obvinenia sťažovateľa zrušila.

III.

7. Sťažovateľ namieta porušenie základného práva na zákonného sudcu, keďže príkaz vydal sudca miestne nepríslušného súdu a miestne príslušným bol súd podľa jeho bydliska ([REDACTED]), podľa miesta, kde sa prechodne zdržiava ([REDACTED]) alebo miesta jeho pracoviska ([REDACTED]). Sťažovateľ namieta porušenie základných práv vydaním príkazu z dôvodu, že (i) súd sa nedostatočne venoval dôvodnosti trestného stíhania, keďže bolo postavené len na svedkovi [REDACTED] spolupracujúcej osobe vo viacerých trestných kauzách, (ii) príkaz nešpecifikuje, akú trestnú činnosť mal sťažovateľ páchať od 15. augusta 2018, keďže svedok [REDACTED] uvádza, že sporné stretnutie sa odohralo v roku 2020, (iii) súd sa nezaoberal právnu kvalifikáciou skutku, (iv) odôvodnenie príkazu je všeobecné a vôbec nie je zrejmé, aké veci sa majú nachádzať v počítačoch, mobilných telefónoch, USB kľúčoch a listinách v priestore bytu, (v) nie je zrejmé, z akého časového obdobia majú byť veci zaistené, (vi) v odôvodnení sa súd nezaoberal tým, že príkaz musí byť vydaný z dôvodu, že domová prehliadka musí spĺňať znaky neodkladného alebo neopakovateľného úkonu, (vii) príkaz je všeobecný a neurčitý aj pri špecifikácii vecí.

8. Sťažovateľ namieta porušenie základných práv postupom policajtov pri výkone domovej prehliadky a pri zaistení vecí pri domovej prehliadke z dôvodu, že (i) v zápisnici o domovej prehliadke nie je zachytená informácia o tom, že sťažovateľ telefonicky oznámil vyšetrovateľovi o 7.08 h, že na miesto výkonu pošle syna, (ii) v zápisnici o domovej prehliadke nie je zaznamenaný čas príchodu jeho syna, (iii) v zápisnici o domovej prehliadke absentuje zachytenie dôvodu jej prerušenia o 5.37 h a jej pokračovania o 7.34 h, (iv) synovi sťažovateľa po jeho príchode

na miesto nebol doručený príkaz, (v) obhajcom sťažovateľa neboli poskytnuté informácie o trestnom konaní a nebol im doručený príkaz, hoc oň žiadali, (vi) vyšetrovateľ zaistil listiny, ktoré zjavne nesúviseli s trestným konaním, pričom sťažovateľ niektoré listiny nepozná.

9. Okresný súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti z 23. augusta 2022 uviedol, že bol miestne príslušný na vydanie príkazu, pretože návrh na vydanie príkazu podala Krajská prokuratúra v Bratislave na Okresný súd Bratislava I ako súd, v obvode ktorého je činný prokurátor. Okresný súd ďalej uviedol, že konečné rozhodnutie v merite veci ponecháva na zváženie ústavného súdu.

10. Úrad inšpekčnej služby podaním z 25. augusta 2022 opísal postup pri výkone domovej prehliadky.

11. Sťažovateľ podaním z 20. septembra 2022 zotrval na ústavnej sťažnosti.

IV.

12. Vo vzťahu k príkazu okresného súdu je potrebné uviesť, že ochrana obydlia je súčasťou širšej kategórie ochrany súkromia, ktorá je zakotvená vo viacerých článkoch ústavy (čl. 16 ods. 1, čl. 19 ods. 2, čl. 21 ods. 1), no v dohovore je obsiahnutá len v čl. 8. Základné práva podľa ústavy treba vykladať v intenciách dohovoru a rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) (II. ÚS 467/2022, IV. ÚS 347/2002, I. ÚS 479/2022). Pri sťažnostiach pre porušenie čl. 8 dohovoru ESLP upriamuje svoju pozornosť na skúmanie ospravedlniteľnosti takéhoto zásahu z pohľadu limitov vymedzených čl. 8 dohovoru. Najprv nastupuje posúdenie legality, teda či k zásahu došlo na základe zákona, následne legitímnosti, teda či k zásahu došlo pre účely niektorého zo záujmov podľa čl. 8 ods. 2 dohovoru, a napokon proporcionality, teda či zásah bol nevyhnutný na dosiahnutie sledovaného cieľa. V záujme rešpektovania proporcionality ESLP zvýraznil potrebu selektovať z viacerých dostupných možností pre dosiahnutie cieľa tak, aby bola zachovaná rovnováha medzi právom jednotlivca na súkromie a záujmami štátu (rozsudok Peck proti Spojenému kráľovstvu z 28. 1. 2003 o sťažnosti č. 44647/98).

13. Z hľadiska posúdenia legality (zákonosti) zásahu je potrebné sa zobrať, či v zmysle čl. 21 ods. 2 ústavy došlo k vykonaniu domovej prehliadky na základe písomného a odôvodneného príkazu sudcu. Podústavné trestné právo zveruje podľa § 15 v spojení s § 100 Trestného poriadku právomoc rozhodovať o príkaze na domovú prehliadku sudcovi okresného súdu pre prípravné konanie. Z obsahu príkazu na vykonanie domovej prehliadky vyplýva, že ho vydal sudca pre prípravné konanie Okresného súdu Bratislava I, teda sudca okresného súdu vecne príslušný na vydanie príkazu v prípravnom konaní. K námietke sťažovateľa, že príkaz vydal miestne nepríslušný sudca pre prípravné konanie, možno uviesť, že z hľadiska ústavného je podstatné, či príkaz vydal okresný súd, ktorý je oprávnený rozhodovať o domovej prehliadke. Podstatou miestnej príslušnosti je určiť, ktorý z vecne príslušných súdov je oprávnený vo veci konať na základe rôznych kritérií, ktoré sú dané podústavným právom.

14. Podľa § 24 ods. 1 Trestného poriadku úkony v prípravnom konaní vykonáva súd, ktorý by bol príslušný na konanie o obžalobe; ak je takých súdov viac, úkony vykonáva súd, v ktorého obvode je činný prokurátor, ktorý podal návrh. Vo veci sťažovateľa podal návrh prokurátor Krajskej prokuratúry v Bratislave. Keďže trestný čin mal byť spáchaný na bližšie nešpecifikovanom mieste, do úvahy prichádzalo viac miestne príslušných súdov podľa § 17 ods. 3 Trestného poriadku, a to podľa (i) bydliska sťažovateľa (■■■■■■■■■■), (ii) pracoviska sťažovateľa (■■■■■■■■■■) a (iii) miesta, kde sa sťažovateľ zdržiaval (■■■■■■■■■■). Vzhľadom na to, že miestne príslušných bolo viac súdov, prokurátor Krajskej prokuratúry v Bratislave bol oprávnený v zmysle § 24 ods. 1 Trestného poriadku podať návrh na ktorýkoľvek okresný súd sídliači v obvode Bratislavského kraja, teda aj na Okresný súd Bratislava I. Vo veci sťažovateľa vydal príkaz vecne a miestne príslušný okresný súd v súlade s Trestným poriadkom. Preto je námietka sťažovateľa týkajúca sa miestnej nepríslušnosti súdu nedôvodná. Z hľadiska posúdenia legality je zrejmé, že príkaz bol vydaný v zákonom stanovenej písomnej forme a obsahuje odôvodnenie, čím formálne napĺňa všetky zákonné náležitosti príkazu.

15. Otázka, či odôvodnenie príkazu spĺňa aj ústavné požiadavky, je predmetom ústavného prieskumu, ktorého obsahom je preskúmanie toho, či sa okresný súd primerane zaoberal posudzovaním kritérií legitimacy a proporcionality nariadenia domovej prehliadky, ktorú uprednostnil pred ústavne chránenou hodnotou základného práva na ochranu súkromia. Podľa Trestného poriadku rozhodovanie vo forme príkazov sa uplatňuje najmä tam, keď sa rozhoduje o invazívnych zásahoch do ľudských práv a slobôd. Najčastejšie sa príkazy vydávajú v prípravnom konaní, keď sa na ich základe získavajú dôkazy dôležité pre ďalšie vedenie trestného konania.

16. Požiadavky na kvalitu odôvodnenia príkazov sa odvíjajú aj od štádia trestného konania, v ktorom sú vydávané. V počiatočných štádiách trestného konania nemožno od odôvodnenia príkazov vyžadovať takú kvalitu odôvodnenia, aká sa vyžaduje od rozhodnutí, ktorými sa trestné konanie alebo jeho štádium finalizuje. Orgán činný v trestnom konaní v počiatočnom štádiu konania vyhľadáva dôkazy, a preto nedisponuje takým množstvom informácií na odôvodnenie príkazov, keďže informácie dôležité pre trestné konanie na základe príkazov získava (IV. ÚS 347/2022). Vzhľadom na to, že výkonom príkazu na domovú prehliadku dochádza k invazívnemu zásahu do práva na súkromie, je dôležité, aby okresný súd racionálne odôvodnil potrebu vykonania domovej prehliadky konkrétnymi skutočnosťami zaoberajúcimi sa (i) legitímnym cieľom – verejným záujmom na odhalení trestnej činnosti, ako aj (ii) proporcionalitou, teda tým, či vykonanie domovej prehliadky prevažuje nad ochranou súkromia (II. ÚS 467/2022). Okresný súd musí skúmať najmä, (i) či existuje dôvodné podozrenie, že v obydlí sa nachádza vec dôležitá pre trestné konanie, (ii) či existuje nebezpečenstvo zmarenia, zničenia či straty tejto veci, (iii) či je možné vec zaistiť menej invazívne ako domovou prehliadkou. To umocňuje požiadavku racionálneho odôvodnenia príkazu. Osobitne preto, že realizáciou postihnutá osoba nemá oprávnenie dať príkaz preskúmať opravným prostriedkom v systéme všeobecného súdnictva.

17. K námietke sťažovateľa, že okresný súd sa nedostatočne venoval dôvodnosti trestného stíhania, treba uviesť, že za dôvodnosť trestného stíhania vo veci, či proti osobe, zodpovedá v prípravnom konaní policajt a prokurátor (III. ÚS 518/2021, III. ÚS 523/2021, III. ÚS 675/2021). Okresný súd je však povinný podľa § 99 ods. 1 Trestného poriadku skúmať, či existuje z dosiaľ zistených skutočností miera poznatkov, ktoré nasvedčujú tomu, že v obydlí, v ktorom sa má nariadiť domová

prehliadka, sa nachádza vec dôležitá pre trestné konanie. Pri posúdení dôvodnosti vydania príkazu je potrebné vyhodnotiť charakter informácií vyplývajúcich z dosiaľ zadovážených dôkazov.

18. Vo veci sťažovateľa bolo začaté trestné konanie pre podozrenie, že neznámi policajti od 15. augusta 2018 neoprávneným osobám pohybujúcim sa najmä v kriminálnom prostredí neoprávnenne poskytovali informácie o postupoch polície. To, že sťažovateľ ako [REDACTED] v roku 2020 mal neoprávnenne poskytnúť informácie [REDACTED], bolo zistené výlučne z výpovede svedka [REDACTED]. Vzhľadom na to, že príkaz bol vydaný 19. mája 2021, pričom svedok [REDACTED] uviedol, že sťažovateľ mu mal neoprávnené informácie poskytnúť ešte v roku 2020, bolo úlohou okresného súdu vysporiadať sa s tým, či je domová prehliadka dôvodná s ohľadom na dlhší časový odstup od údajného protiprávneho konania sťažovateľa, ktoré malo spočívať výlučne v poskytnutí ústnej informácie. Okresný súd mal skúmať, že či je proporčné ustúpiť základnému právu na ochranu súkromia sťažovateľa v prospech vyšetrovania skutku tak, ako vyplynul z výpovede svedka. Charakter skutku a aj uplynutie doby oslabuje dôvodnosť podozrenia, že osoba bude v obydlí držať, či vôbec mať veci dôležité pre trestné konanie. Tieto okolnosti však okresný súd vôbec neskúmal.

19. K výmene údajných neoprávnených informácií došlo medzi svedkom [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED], a sťažovateľom, [REDACTED] [REDACTED]. Okresný súd sa mal vysporiadať i s tým, či z titulu právomocí týchto osôb ako bezpečnostných zložiek podľa § 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov v spojení s § 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 46/1993 Z. z. o Slovenskej informačnej službe v znení neskorších predpisov mohol sťažovateľ na základe dopytu svedka [REDACTED] takéto informácie poskytovať v zmysle zákonnej povinnosti danej právnymi predpismi medzi vrcholnými predstaviteľmi bezpečnostných zložiek. Z výpovede svedka [REDACTED] totiž nevyplýva, že informácie žiadal od sťažovateľa mimo plnenia svojich služobných povinností. Skúmanie uvedených skutočností nespochybňuje dôvodnosť začatia trestného stíhania vo veci, za ktoré nesie zodpovednosť policajt, ale je dôležité pre posúdenie proporcionality pri rozhodnutí o návrhu na príkaz na domovú prehliadku. Takýto prieskum v odôvodnení absentuje. Okresný súd sa nevysporiadal ani so skutočnosťou, že trestné konanie bolo začaté pre odovzdávanie informácií polície osobám z kriminálneho prostredia, pričom sťažovateľ mal informácie poskytnúť svedkovi [REDACTED] v tom čase zástupcovi riaditeľa [REDACTED]

20. Netreba prehliadnuť, že trestné stíhanie pre trestný čin vraždy, v ktorom bol podozrivý [REDACTED] a ohľadom ktorého mal sťažovateľ poskytnúť neoprávnené informácie [REDACTED] bolo zastavené už 3. februára 2021. Vzhľadom na charakter protiprávneho konania, ktorého sa mal sťažovateľ dopustiť, a to poskytnúť informáciu (i) o začatí trestného stíhania a (ii) o tom, že [REDACTED] je odpočúvaný, mal okresný súd skúmať, či je možné dôvodne predpokladať, že informácie týkajúce sa tohto jeho konania budú zhmotnené na nosičoch a nachádzať sa v obydlí sťažovateľa. Ďalej mal okresný súd zvažovať, či hrozí nebezpečenstvo zmarenia, zničenia či straty veci v dôsledku nenariadenia domovej prehliadky a či je možné veci zaistiť menej invazívnym spôsobom.

na konkrétne okolnosti súdnej veci. Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia ako náhrady nemajetkovej ujmy prichádza do úvahy predovšetkým vtedy, keď porušenie základného práva alebo slobody už nie je možné napraviť zrušením rozhodnutia alebo opatrenia, resp. uvedením do pôvodného stavu (I. ÚS 15/02, III. ÚS 522/2021, III. ÚS 523/2021). Vo veci sťažovateľa došlo k zásahu do jeho práva na ochranu súkromia realizáciou príkazu okresného súdu. Pri výške finančného zadosťučinenia prihliadol ústavný súd na to, že dôsledok zásahu, ktorý sa prejavil výkonom domovej prehliadky tým, že sťažovateľovi boli verejno-mocenským zásahom zaistené veci, nie je možné navrátiť do pôvodného stavu a okolnosti týkajúce sa domovej prehliadky boli predmetom širokej medializácie, čo, prirodzene, malo negatívny vplyv na sťažovateľa. Preto je primerané sťažovateľovi priznať finančné zadosťučinenie 2 000 eur a vo zvyšku jeho návrhu nevyhovieť.

V.

25. Vo vzťahu k postupu úradu inšpekčnej služby pri domovej prehliadke a zaistení vecí pri domovej prehliadke je potrebné uviesť, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Podstata a účel princípu subsidiarity vychádza z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy vecí nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013). Rovnako by opačný záver znamenal popretie významu podústavného práva pri ochrane základných práv.

26. Ochrana ústavnosti nemôže byť splnená len prijatím ústavy a vytvorením ústavného súdu. Je predovšetkým úlohou podústavného práva aplikovaného orgánmi verejnej moci. Podústavné právo vytvára nielen orgány verejnej moci s ich osobitými právomocami, ale aj množstvo hmotnoprávných a procesnoprávných konštrukcií a inštitútov, ktorých súhrn vytvára právne prostriedky na ochranu základných práv. Preto podľa § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd. Za právny prostriedok podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde nemožno považovať len zákonom upravený procesný opravný prostriedok.

27. Nemožno vylúčiť, že vyšetrovateľ namietaným postupom pri výkone prehliadky mohol zasiahnuť do práv sťažovateľa. Otázkou však je, či ústavný súd je jediným, prvým a posledným orgánom oprávneným rozhodovať o tom, či namietaným postupom došlo k porušeniu základných práv sťažovateľa, teda či sťažovateľ podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde nemal iné právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd. Podstatou tvrdení sťažovateľa o porušení jeho základných práv je to, že vyšetrovateľ v prípravnom trestnom konaní mal postupovať pri výkone prehliadky jeho bytu inak, ako je uvedené v zápisnici, konkrétne,

že inak mal zaznamenať priebeh tohto úkonu, mal jeho synovi a advokátovi doručiť príkaz a nemal, resp. vôbec nemohol zaistiť určité listiny.

28. Postup vyšetrovateľa pri úkonoch podľa Trestného poriadku podlieha dozoru prokuratúry tak, ako to vyplýva z § 230 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého dozor nad dodržiavaním zákonnosti v prípravnom konaní vykonáva prokurátor. Dozor prokurátora v prípravnom konaní prebieha nielen z jeho úradnej moci, ale aj na základe osobitného návrhu tak, ako to vyplýva z § 210 Trestného poriadku, podľa ktorého obvinený, poškodený a zúčastnená osoba majú právo žiadať prokurátora, aby bol preskúmaný postup policajta, najmä aby boli odstránené prietľahy alebo iné nedostatky vo vyšetrovaní s tým, že prokurátor je povinný žiadosť preskúmať a o výsledku žiadateľa upovedomiť. Preto je v právomoci prokurátora preskúmať akýkoľvek postup vyšetrovateľa v trestnom konaní a vyjadriť sa k tomu, či bol v súlade so zákonom. Na strane druhej je však táto právomoc prokurátora obmedzená subjektmi, ktoré sa ho môžu domáhať. Sťažovateľ mal až do zrušenia obvinenia postavenie obvineného, a preto mu nič nebránilo v tom, aby sa porušenia svojich práv pri prehliadke bytu domáhal postupom podľa § 210 Trestného poriadku.

29. Sťažovateľ po zrušení obvinenia postavenie obvineného stratil a ďalej v prebiehajúcom trestnom konaní toto postavenie nemal. Rovnako nebol, či už poškodeným alebo zúčastnenou osobou. Podľa § 45 ods. 1 Trestného poriadku je zúčastnenou osobou osoba, ktorej podľa návrhu má byť alebo bola zhabaná vec alebo časť majetku. Táto zákonná definícia procesného práva nadväzuje nie na inštitúty trestného práva procesného, ale na inštitúty trestného práva hmotného – ochranné opatrenia tak, ako sú zadané nie v Trestnom poriadku, ale v § 83 a § 83b Trestného zákona. Práve táto úzka len na trestné právo hmotné smerujúca definícia, ktorá vychádza z toho, že nesprávnym postupom vyšetrovateľa akoby nebolo možné zasiahnuť do práv iných osôb ako obvineného, poškodeného a zúčastnenej osoby, oberá tretie osoby, do ktorých práv mohlo byť zasiahnuté nesprávnym postupom vyšetrovateľa, o efektívny nástroj ich právnej ochrany v prostredí trestného práva procesného.

30. Inak tomu však je v prostredí zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zodpovednosti štátu“), ktorý postihuje akýkoľvek výkon verejnej moci, ktorým nie je len rozhodovanie, ale aj úradný postup orgánov verejnej moci o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach fyzických alebo právnických osôb. Podľa § 3 ods. 1 písm. d) zákona o zodpovednosti štátu štát zodpovedá za škodu, ktorá bola spôsobená orgánmi verejnej moci nesprávnym úradným postupom pri výkone verejnej moci. Pojem nesprávny úradný postup § 9 ods. 1 zákona o zodpovednosti štátu definuje široko a otvorene len použitím tohto pojmu „nesprávny úradný postup pri výkone verejnej moci“ s následným demonštratívnym výpočtom okolností, ktoré možno posúdiť ako nesprávny úradný postup, a taxatívnym výpočtom okolností, ktoré za nesprávny úradný postup považovať nemožno. Súčasťou tohto negatívneho taxatívneho výpočtu nie sú postupy vyšetrovateľa podľa Trestného poriadku. Preto o nich treba uvažovať len výkladom samotného pojmu nesprávny úradný postup pri výkone verejnej moci.

31. Pri prehliadke bytu sťažovateľa dochádzalo k výkonu verejnej moci, ktorej základom bolo prebiehajúce trestné konanie a v ktorom bol súdom vydaný príkaz, ktorý bol vykonaný vyšetrovateľom tak, že odhladnuc od jeho dôvodnosti malo dôjsť k zásahu do práv sťažovateľa. Podstatou ústavnoprávnej námietky sťažovateľa v rozsahu proti postupu vyšetrovateľa je teda tvrdenie o nesprávnom úradnom postupe, ktoré možno podriaďiť pod § 9 ods. 1 zákona o zodpovednosti štátu. Na tomto nemení nič ani § 9 ods. 3 zákona o zodpovednosti štátu, ktorý ako podmienku nesprávneho úradného postupu vyšetrovateľa stanovuje výsledok vybavenia žiadosti o preskúmanie postupu vyšetrovateľa prokurátorom. Takáto podmienka sa vzťahuje len na porušenie povinnosti urobiť úkon alebo vydať rozhodnutie v zákonom ustanovenej lehote, v nečinnosti pri výkone verejnej moci alebo v zbytočných priet'ahoch. Preto sťažovateľom tvrdené pochybenia treba podriaďiť pod nesprávny úradný postup podľa zákona o zodpovednosti za škodu.

32. Nesprávny úradný postup vyšetrovateľa podľa § 15 ods. 1 zákona o zodpovednosti štátu zakladá osobitný nárok na náhradu škody, ktorý si možno uplatniť žiadosťou o jeho predbežné prerokovanie na príslušnom orgáne, ktorým je ministerstvo vnútra, ktoré koná v mene štátu, ak v trestnom konaní škodu spôsobil vyšetrovateľ, ktorý tak, ako tomu mohlo byť aj v prípade sťažovateľa, nekonal na základe záväzného pokynu prokurátora [§ 4 ods. 1 písm. b) bod 2 zákona o zodpovednosti štátu]. Ak ministerstvo vnútra takýto nárok na náhradu škody v celom rozsahu neuspokojí, môže sa sťažovateľ ako poškodený domáhať uspokojenia nároku na súde (§ 16 ods. 4 zákona o zodpovednosti štátu). Súčasťou tohto nároku nie je len náhrada skutočnej škody a ušlého zisku, ale aj nárok na to, aby bolo konštatované porušenie práva, keďže všeobecný súd sa musí primárne vysporiadať s jeho základom tak, že musí určiť, či tvrdené konanie orgánov štátu (v tomto prípade vyšetrovateľa) bolo nesprávnym, a teda protiprávnym úradným postupom.

33. Okrem toho ak došlo k nesprávnemu úradnému postupu a iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nesprávnym úradným postupom, uhrádza sa poškodenému aj nemajetková ujma v peniazoch (§ 17 ods. 2 zákona o zodpovednosti štátu). Z toho plynie, že sťažovateľom tvrdené porušenie jeho základných práv možno v prípade preukázania jeho tvrdení v podústavnom práve podriaďiť pod nesprávny úradný postup podľa zákona o zodpovednosti štátu. Pre tento tvrdený nesprávny úradný postup vyšetrovateľa môže sťažovateľ najprv na ministerstve vnútra a potom na všeobecnom súde uplatniť svoj nárok, ktorého súčasťou môže byť aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, tak ako si ho uplatnil v podobe finančného zadosťučinenia v ústavnej sťažnosti. Sťažovateľ tento právny prostriedok, ktorý mu zákon o zodpovednosti štátu priznáva, vôbec nevyužil, a preto je jeho ústavná sťažnosť v rozsahu proti postupu pri vykonávaní prehliadky bytu a s tým spojeným zaistením niektorých vecí podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustná odmietnutá.

VI.

34. Zistené porušenie základných práv sťažovateľa odôvodňuje to, aby mu okresný súd podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde úplne nahradil trovy konania, ktoré vznikli zastúpením advokátom. Výška náhrady 460,90 eur bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb

v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina priemernej mzdy za predchádzajúci polrok (§ 1 ods. 3 v spojení s § 11 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľ má nárok na náhradu za dva úkony právnej služby v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti 2 x 181,17 eur), čo spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 10,87) predstavuje 384,08 eur, k čomu treba podľa § 18 ods. 3 vyhlášky pripočítať daň z pridanej hodnoty 76,82 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. decembra 2022

Peter Straka
predseda senátu